

Frick László

JÓ ISTÓCZY ÉL-E MÉG?

— problémajelző írás —

(fiamnak ajánlom)

Alapmotívum: hull a pelyhes fehér hó
jöjj el kedves gestapó
minden gyerek várva vár
jó gestapó jöjj el már

hull a pelyhes fehér hó
mért nem habzol nagyapó

.....
.....

(Dalolható gyermekközösségekben,
esetleg értelmiségi „pártikon” —
mikor a *hangulat* tetőfokára hág,
Izlésromboló részeket a szerző el-
hagyta: pontból szőtt vízszintes
vonallal jelölte kissé.)

Most, hogy a bevezetőn túl vagyunk, néhány beszélgetéstörredék, előremutató vallomás következik. Az őszinte, nyílt hang mindig reményeket ébreszt. Az alábbi véleménymintákat egy viszonylag szűk körből, mindennapi környezetemből vettem. Beszélgetőtársaim ennek ellenére nem feltétlenül ismerik egymást, többnyire soha az életben nem találkoztak. Kilométerekre laknak egymástól, egymásra *direkt hatást nem fejtenek ki*. Felmerülhet a gyanú; esetleg rossz társaságba keveredtem; ez valószínűleg igaz is.

Partnereimnek három, meglehetősen együgyű, de releváns kérdést tettem fel. Úgy mint:

- *Mi jut eszébe arról a szóról, hogy zsidó?*
- *Anatiszemitanak érzi-e Ön magát?*
- *Netán szokott zsidózni is?*

A spontán módon és tematika nélkül megkérdezett személyek egy része visszakérdezett: „és maga zsidó?”. Tagadó válaszom után majd mindenki gáttá-

lan, hömpölygő beszédbe kezdett, áradt belőle a vélemény, hadarva csordult a szó.
Nézzük együtt.

* * *

TÉTOVA LÉPÉSEK SAMIR FELE

Egy csomó rossz jut eszembe erről a szóról. Egyszer eszembe jut Hitler, a gázkamrák, a fasismus. És más rossz is eszembe jut. A tévében nap mint nap látom, mit művelnek a zsidók. Hogy mit csinálnak Ciszjordániában az arabokkal. Ugyanazt csinálják most ők, mint amit a fasiszták tettek velük ötven vagy hány éve! Felháborító! A kis arab és palesztin gyerekeket a falhoz csapkodják, a nőket ütik-verik, rugdossák az utcán. Fényes nappal! Csodálkozom is, hogy ezt így be merik mutatni a tévében, hiszen a tévé vezetősége is csupa zsidókból áll. Nem tudom, ez miért jó nekik, maguk ellen hergelni a közhangulatot. Talán ebből is pénzt csinálnak valahogy, el tudom képzelni, hiszen a zsidók mindenből képesek üzletet csinálni.

Izrael egy fasiszta állam. És imperialista is. A zsidók gonosz, vérszomjas emberek, tényleg látni; mikor kicsi voltam nagyanyám arra tanított: a zsidók összeszedik a katolikus gyerekeket, kitörik kezüket-lábukat, és szándékosan rosszul forrasztják össze. Aztán a gnóm gyerekeket cirkuszban, meg vásáron jó pénzért mutogatják. Én tudom, hogy ez ma már nincs így, de régebben biztosan előfordult. A vérszomjaság még most is látszik rajtuk. Én, mikor a Chrudinák filmjét láttam, aki szerintem nem zsidó, elhatároztam, hogy írok a Samirnak egy levelet, amiben tiltakozni fogok a rémtettek ellen. Úgy gondoltam, mielőtt föladom, *bemutatom az itteni követségüknek*, nehogy azt higgyék, hogy... szóval,

hogy politikailag nehogy kifogásolható legyen. Aztán mégse írtam meg azt a levelet.

Félek a zsidóktól. Ugyanis bent van a lakásigénylésünk minőségi cserére. És arra gondoltam, ha elküldöm ezt a levelet, soha nem fogunk lakáshoz jutni, mivel itthon is minden vezető állásban zsidó ül, és ezek nagyon összetartanak. Biztos vagyok benne, itthon egy napon belül minden zsidó fejese tudta volna, hogy elküldtem azt a levelet a Samirnak. Nálunk otthon az én gyerekkoromban kevés szó esett a zsidókról, mert kívül estek az érdeklődési körünkön. Mi már minden ilyen kérdést megbeszélünk a gyerekekkel is. És akkor soha, de soha nem kaptam volna lakást, mert ezeknek a keze mindenhová elér. Harminckét négyzetméteren lakunk hárman, normális lakásunk soha nem volt. Már nagyon várunk egy új otthonra. Ami tisztességes. Persze ez is olyan dolog, előbb a zsidók kapnak új lakást, az összetartásuk végett. Meg azért mert közel vannak a tűzhöz. Még a lakások elosztásában is ők az első szó. Szeretnék én egy ilyen lakásban nyomorgó zsidó családot látni. Nincs, ezt ma mindenki jól tudja, hogy ilyen nincs.

Azért utálok a zsidókat, mert minden vezető állást ők töltenek be. Zsidó melós nincs, mert a munka nem fülk nekik. Mindenki zsidó, aki számít is valamit ebben az országban, mindenhol ők az urak, mindenben ők élveznek elsőbbséget. A zsidók jó üzletemberek, jó politikusok, de csak ha saját magukról van szó! A zsidókról, a többi zsidóról... Ez most is bejött, ők jól megtollasodtak, szebbnél szebb lakásokban laknak például, a tengerre járnak nyaralni, meg Izraelbe, minden érték a kezükben van, az ország meg közben elszegényesedett.

Előfordul, hogy zsidók, de az nem komoly. Antiszemitának se tartom magam, mert azt például helytelenítem, hogy zsidó gyerekeket kiszedegetnek a sorból a diszkók előtt a huligánok és megverik. Igaz, én még soha nem tapasztaltam Magyarországon antiszemitizmust, mert én a háború után születtem. Lehet, hogy nincs is mostanában... Nem tudom... Én mindenestre nem vagyok antiszemita, és nem ismerem másokat sem.

(I. J-né, 39 éves volt irodai alkalmazott, gépíró, jelenleg rokkantnyugdíjas háziasszony. Iskolai végzettsége VIII. általános, nyugdíja 3.400.- forint. A beszélgetés ideje alatt végig remeg a dühtől.)

* * *

Közjáték I.

— Ezzel az emberrel vigyázzatok gyerekek, mert zsidó!

— ???

— Mert ZSIDÓ, mondom, hát nem értitek?!

(Játszódik: napjainkban. Idő: kora délelőtt. Hely: közközház betegosztálya. Tárgy: osztályvezető főnővér eligazítása tanuló nővéreknek. A figyelmeztetés az egyik osztályos orvossal kapcsolatos. Moderato: csak könnyedén.)

AZ IRODALOMBARÁT KÖZBESZÓL

A pé hóvard. Biztos, hogy Hitler nagy hibát követett el, amikor Rejtőt megölette. Ilyeneket nem lett volna szabad csinálni. Meg a Rejtő Jenő nem is volt igazi zsidó. Ez nagy hiba volt Hitler részéről. Fülíg Jimmy se volt zsidó, meg Pizskos Fred se. A Kvasztics Fedor az zsidó volt, de azt pé hóvard direkt röhejesen ábrázolta. Meg még volt egy zsidó, de annak a nevére most nem emlékszem.

Mi a Fradiban lakunk, és ott nincsenek zsidók. Ők a jobb helyeken laknak. Rózsadombon meg ilyesmi. Ilyen helyeken laknak. A zsidókat helytelen volt elvinni a hárobúba, de szükséges volt, mert másképp nem lehetett elvenni a pénzüket, vagyonaikat. A zsidók gazdagok, Nyugaton ők a tőkésék. Minden zsidó gazdag.

Mi otthon nem szoktunk beszélgetni a zsidókról, mert a mi családunk nem zsidógyűlölő. Azt hiszem nem is ismerünk zsidó embereket. Bár itt az iskolában a Tausz, azt hiszem, az egy zsidó gyerek. De ő nem mondja, és ez jó. Egyébként se rossz fej.

Mi otthon inkább a parasztokat utáljuk, mert bunkók. Zsidó parasztok nincsenek. Úgy értem bunkók. A zsidók nagyon agyasak, ezért mi inkább tiszteljük őket. Bár a Tausz csak közepes tanuló. Nem tudom, lehet, hogy nem is zsidó. A pé hóvardért viszont tényleg nagy kár. Légiós is volt, járt Afrikában is, egyszóval nagyon vagány pali volt. Egy zsidó szerintem nem vagánykodik, nem áll be légiósnak; a zsidók nem ilyenek. Inkább szerény, csöndes, majrés. Testnevelésből szerintem egy zsidó gyerek nem villog akkorát, mint mondjuk egy cigány. Pedig a Tausz testnevelésből is menő, és középhátvéd is a csapatban.

Nem tudom, hogy a Tausz zsidó-e, vagy sem, de nem is érdekel olyan nagyon...

(M.G. 16 éves ipari tanuló, a Ferencvárosban lakik átlagos körülmények között, munkásszülők gyermeke.)

* * *

Közjáték II

— Hát zsidó vagy te? Hát mi vagy te? Bűdös zsidó vagy te?

(A dolgok lényege: két cigányasszony lezsidózta a társaságában levő harmadikat a Keleti pályaudvar előtt, az aluljáróban. Vitájuk tárgya: némely kvarcórák tulajdonjoga. Felhevület minéműsége: sistergett köröttük a levegő, akár a sült hús; a járókelők halkán nevettek.)

* * *

A GÁZSZAG ÉSZLELÉSE, MINT A VALÓSÁG FELTÁRÁSÁNAK KELLEMES ÉS ÖNTUDATLAN MÓDJA

Nincs annyi papírja, amennyit tele tudna írni arról, amit én mesélni tudok ezekről! A minap is bejött az üzletbe három hóhembóhem. Magyarok voltak; per-

sze angolul beszéltek: à la Izrael. Hárman kértek egy üveg ásványvizet, de még a poharat is kitunkolták utána. Aztán hárman kértek három adag húsleveszt grizgaluskával. A főtéek három adag rántott libamáj almával. Mert mit egyenek szerencsétlenek, nem igaz? Azért van a rohadtaknak annyi pénzük, mert nem isznak szeszt. Ezen marha sokat meg lehet spórolni. *És a hóhembóhem örökké spórol. Ez náluk életforma.*

Azt lehet látni, kérem. Ki zsidó, ki nem, azt azonnal meg lehet mondani. Én mindenkiről mindent tudok azonnal, abban a pillanatban, ahogy belép az üzletbe. Megmondom milyen nyelven beszél, nagyjából azt is, hogy mit fog rendelni, és azt is szinte tutira tudom, mennyi pénz van nála. Óriási emberismeretem van.

A három hóhembóhemnek akkora orra volt, hogy a Jégbüfé csödbe menne, ha teli kéne pakolnia fagyival. Az arcuk fénylett, ezek ugyanis másképp verítkeznek, mint mi. Zsíros a verejtékük... és most ne döbbenjen meg, de *gázszaguk volt.* Ezt a legkomolyabban mondom, és a leghatározottabban. *a legtöbb zsidónak gázszaga van.* Ennek semmi köze a ciklonbéhez és társaihoz. Nem viccelek, ez tény: gázszaguk van. Nem tudom milyen gáz, de gáz. Nem tudom miért vagy ezt hogyan csinálják, lehet hogy direkt, valamit akarnak ezzel, lehetséges az is, hogy *ez genetikusan kódolt üzenet...* Rájuk volt írva, hogy mik, le se tagadhatták..

Mikor fizetésre került a sor, bediktálták az ásványvizet, a három levest és így „három máj is volt!”. Nem libamáj, máj! Egyszerűen máj! És ne felejtsem el mondani, kértek egy csomag cigarettát is. Nálunk az a szokás az üzletben, csészealjon visszük ki a cigarettát. A fizető így, ha üres csészealjat lát az asztalon rögtön tudja, hogy cigit is rendelt a vendég. Tudja, mit mondott a három gázszagú? Igen, volt egy csomag cigaretta is. Persze, én zsidóknak csak Marlborót viszek ki, avagy ha van drágább nyugati cigaretta, akkor azt. *Szétszakadnak a pénziől, fizessenek.* És ezek meg szofit számoltattak maguknak, és mezei rántott sertésmájat. Ez is egy jó jel, hogy miért olyan gazdagok. Lényeg az, hogy mikor „elillantak”, kérdem a kollégát, milyen jattot adtak? Persze valami gombot pengettek nekünk...Így tudtam meg, hogy szofit meg sertésmájat számoltattak. A kezemben éppen tányér és evőszerek voltak. Dühömben úgy földhöz vágтам az egészet! A zsidók ilyenek, itt nincs mese semmi. Nincs félredumázás...

Mit gondol, a Nobel-díjasok közt miért annyi a hóhembóhem? Nem tudom pontosan, azt hiszem, valami nyolevan százalék...Nem azért, mert okosak...áh! Mert náluk van a zsozsó, azért. Egymás kutatásait támogatják! Egy-egy jelentősebb tudományos csúcs meghódítása dollármilliókat követel! És ezeket a dollármilliókat csak a zsidók tudják kipengetni. És persze, hogy nem nekünk fogják adni, nem hülyék ezek! Nekem odalökik a gombot, egymásnak meg az aranyat.

Látott már maga zsidó bányászt? A hóhembóhem

nem megy el csillésnek, vájárnak! Minek? A zsidó szervezetek mindenkit támogatnak. Csóró zsidó nincs. Nem volt és nem is lesz! Nem könnyű a zsidó bányásznak! De nem ám! Mert nincs is. Ilyet maga nem talál! Azt se értem, minek annyit onanizálni a fasizmus fölött. Valamiképpen ez is a zsidók érdekét szolgálja. Állandóan Hitler így, krematórium úgy. Meg a jóvátétel. A cigányok miért nem kapnak jóvátételt? Miért csak a zsidók? Pedig párszázezer cigányt is *eltüzeltek* állítólag... Így meg csak a zsidók gazdagodnak, holott így is van mit a tejbe aprítaniuk. Tudja miért van annyi pénzük? Mert hogy évszázadok óta levesznek minket, szódavizet isznak, mert az olcsó. És közben spórolnak, spórolnak... Döbbenetes, nem?*

(D.A. 36 éves felszolgáló, érettségizett, két nyelvet a szakmához szükséges szinten jól bír. Havi jövedelme tizenötezer forint, ebből adózik a „hóhembóhemeknek”. Családjával szükséglakásban él. Igen rossz általános egészségi állapotban van, napi tizenkét-tizennégy órát dolgozik.)

* * *

Köztéték III

„A zsidó mélyen és súlyosan érzi mindazon bántalmakat, melyeket a világ okoz neki. Ezért gyermekének kuporgat, pénzt gyűjt, mert a néptömeg csak a gazdag zsidót süvegei. Ily aggódó gondok, veszedések és hajhászás közt korán megvénuil az ember.”

(Dr. Ballagi Ernő, *Magyar Zsidó Szemle*, 1941)

* * *

KÖZÖS JÖVŐNK TELE VAN REMÉNNYEL

Nekem semmi bajom a zsidókkal, egyszerűen csak annyi a kívánságom, hogy hagyjanak békén. Nem zsidó éljen nem zsidók között. Mindenki maradjon meg magának. Nem utálom a zsidókat, hanem *tartok tőlük.* Számomra veszélyes emberek ők.

Olyanok, akikre semmilyen formában sincsen szükségem. Olyan félelmetesen erős munkahelyi kapcsolataikról, összefonódásokról tudok, olyan erős zsidó „szervezetekről”, amelyekben a keresztény vagy csak egyszerűen más vallású kiszolgáltatótnak, elveszítettnek érzi magát. Minden munkahelyen van zsidó közösség. Ezek aztán összefognak, támogatják egymást. Azt nem hiszem, legalábbis olyanról nincs tudomásom, hogy ezek a közösségek kapcsolatban állnának egymással. Bár elméletileg ez se kizárt.

Régebben nekem semmiféle véleményem nem volt a zsidókról. Nem éreztem szükségét annak, hogy legyen. Konzolidált, polgári értelmiségi családból származom. Nálunk soha nem volt szokás zsidózni. Jószerivel nem is igen tudtam, mi fán terem az, hogy: zsidó.

Egyszer aztán úgy alakult az életem, hogy egy érzelmileg meghatározó kapcsolatom lett egy férfival.

* De igen. (A szerző)

Ő nem említette, hogy zsidó, nekem eszembe se jutott, hogy ilyen marhaságot kérdezzek tőle. Egyszer ez a fiú elvitt engem egy társaságba. Én a vendégeskedés kezdetétől fogva nem éreztem jól magamat ott. Itt derült ki, hogy a fiúm is zsidó: az egész társaság az volt. Undorító volt a viselkedésük, véleményeik és ahogy gójoztak. Gój annyit jelent: keresztény, nem zsidó. Kellemetlenül éreztem magam, igen kínos helyzet volt. A kapcsolatunk ezek után nem sokkal megszakadt, a srác nem értette meg, miért, pedig világosan megmagyaráztam neki, mi késztetett erre döntésre, hogy én zsidó emberrel semmiféle kapcsolatot nem akarok. Lehet, hogy antiszemita-nak gondolt, nem mondta, s ezt igen jól tette. Ugyanis én nem vagyok antiszemita, ha ilyet mond, az csak olaj lett volna a tüzre. Hogy még jobban izoláljam magam tőlük. Sokat gondolkodtam már ezen, és meggyőződésem, hogy nem vagyok antiszemita. Én csak azt szeretném, ha békében hagynának engemet. Ők nem közénk valók, mi nem vagyunk közéjük valók. Mindenki maradjon meg a maga helyén. Egyetérteni soha nem fogunk, véleménykülönbségeink antagonisztikusak. Nem hiszem, hogy bennem van a hiba, s én vagyok túlérzékeny.

Utálom a kisebbségi érzéseiket, az ún. zsidó-komplexust. Megfigyeltem például ezen az említett bulin, hogy nem vedelik úgy az italt, mint más értelmiségi bulikon láttam. De azt is megfigyeltem, ha egy zsidó srác megjelenik egy nem zsidó bulin, azzal igyekszik kompenzálni vélt vagy valóságos „hátrányos helyzetét”, hogy azonnal vedelni kezdi az italt. Kezdetben valahogy nem egészen tudatosan kezdtem figyelni a zsidókat. Most már tudatosan teszem, bár minden porcikám tiltakozik ellene. És kénytelen vagyok megállapítani; az azon a bizonyos bulin tapasztaltak nagyon is jellemzőek a zsidókra. *Általában* jellemzőek rájuk, érti?

A neofasiszta mozgalmakat megvetem, a skinheadeket is. Megoldást nem tudok ellenük, ha ezen gondolkodom, kétségbeesek, mert csupa olyasmi jut az eszembe, ami az ő megoldásaikhoz hasonló, vagyis fasiszta módszer.

Auschwitz-Oswiecimbe személyes kíváncsiságom vitt el. Egy teljes napot töltöttem a lágermúzeumban. Megrendítő volt. Iszonyú. Az erőszak, terror, fasizmus, diktatúra minden formáját gyűlölöm. Egyetlen megoldást látok jelenleg célra vezetőnek, a társadalom idegenkedését tapasztalva. Meg a magamét is természetesen. A cionistáknak volt igazuk. Most már létezik önálló, független zsidó állam. Lehetővé kell tenni, hogy ott minden zsidó hazára és otthonra leljen. A zsidóság képtelen az asszimilációra. Annak ellenére, hogy vannak zsidó zsidók, de nem zsidó zsidók is. Igazi zsidó szerintem az, aki vallásos, őrzi a zsidó hagyományokat, kultúrát, tud hébertül, és nem házodik keresztény családba. A nem zsidó zsidó *megszegi fajtája törvényeit*, látszólag beleolvad, ám minden gondolatában ott liúktet a zsidó múlt, *vérében van a fajta öröksége*. Én képtelen lennék zsidó férfival élni. Persze sokat tenni nem tudok, nem is lehet. Kényte-

len vagyok zsidókkal is kapcsolatban állni, ilyen a munkám.

Nem azt mondom, hogy a zsidók tették tönkre az országot. De az bizonyos, hogy ebben az ügyben sem tiszta a kezük. Az ötvenes évek elején minden felelős állást zsidókkal töltöttek be, hiszen egyértelmű volt, hogy ők nem a rendszer ellenségei. Aki zsidó, minden rendszert, amelyben él, egyforma lelkesedéssel támogat. Ezért Rákosiéknak nem volt nehéz a választása, amikor megbízható embereket kerestek. (Rákosi is zsidó volt.) Ennek meg is lett az eredménye, a rendszer, az ország, mindenestül összeomlott: elérkezett ezerkilencszázötvenhat. Ez lett az eredménye az elvtelen támogatásnak. Szerintem ötvenhatban forradalom volt, szabadságharc. Az ötvenhatos eseményekért a zsidók a felelősek.

(*N.É. 33 éves három diplomás nő, külkereskedő. Anyagi körülményei jók, érvényes eltartási szerződése van. Hajadon, három világnyelven jól beszél.*)

* * *

Közjáték IV

— Mi van? Átálltál? Lefizettek?! Hogy ilyeneket kérdezel, ilyesmiket írsz? Nincs más témád? Eladtad magadat cimborá!

(Szerény, mértéktartó baráti vélemény készülő írássomról, s annak felelőtlen szerzőjéről. Valamennyi adatközlő szociografikus ihletésű adatait e helyütt lehetetlenség volna felsorolni.)

* * *

„...JÖNNEK A BÓRHAJÚAK” — HOL VANNAK FÖLÍRVA A ZSIDÓK?

Én csak azt szeretném tudni, honnan lehet aztat tudni, hogy valaki zsidó? Mer' én senkiről sem tudom azt megmondani. Föl van az írva a tanácson? Vagy hol van az fölírva? Mer' biztos, hogy valahol az össze van írva. Hogy a Krisztián zsidó lett, aki a fiam és egyéves. Vagy *utánna* lehet annak járni a rendőrségen, vagy valahol, hogy a Krisztián zsidó? Hogy ki a zsidó?

Én szerintem aztat mindeki tudja, hogy a Krisz' zsidó lett. Mer' hogy az apja is az. Én nem tudok semmit az ilyen dolgokról, mert én állami gondozott voltam, és kiségitő iskolába jártam. A kiségitő iskolába ilyen dolgokat nem tanultunk, meg orosz nyelv se volt ott.

Onnan tudom, hogy a Krisz' apja zsidó volt, hogy a házasságközvetítőbe ahonnant megismerkedtünk, föl volt írva a kartonjára, hogy a Laci zsidó. Ő sose mondta volna. Ő se beszélt soha arról, hogy én cigány vagyok. Az a házasságközvetítő tisztán a zsidóknak van, kompjuterral meg videóval lefilmezik az embert, és úgy lehet választani. Engem is fölvettek filmre. Krisztián apja mérnök, építész; gazdag nagyon. A zsidók mind értelmiességek, merhogy na-

gyon jó fejűk. Inteligencsek. A zsidók min' mérnökök vagy orvosok, mer' igen jó fejűk.

En csak azt szeretném tudni, honnan látszik az, ha valaki zsidó? Miről lehet tudni? Vagy más helyről meg lehet azt tudni? Biztosan föl van az írva valahun, mer' az is föl van írva, hogy én cigány vagyok. Biztosan.

En nagyon félős vagyok, meg a Krisztián is, nem járunk sehova. Esetleg ide a térre csak. Félünk a bőrhajúaktól. Meglátja, egyszer még jönnek maj' a bőrhajúak! En védekezni fogok, ahogy csak tudok! Megölöm őket, az biztos! Hát mit tudom én, hogy, ahogy jön, ahogy lehet. Jönnek ám maj' a bőrhajúak! De én nem engedem a Krisztiánt bántani!

Aki nagy órá, az min' zsidó? A Lacinak nem volt nagy az óra. A Laci negyvennégy éves, és már unokája is van. Barátnőmnél, a D. Marikánál kötött ki, össze is batyuztak rendesen. Most a Marika lett terhes tőlle. De nem vette feleségül, csak együtt élnek. Nagy Volvó-autója van a Lacinak, meg emeletes háza fönn a Rózsadombon. En eltévedtem benn' akkora. Ezerháromszáz forint gyerektartást fizet, nem valami sokat. Meg megcsináltatta a lakásba fürdőszobát is, merhogy nem volt. Nem tudom mennyibe került.

Egy éjjel azt álmodtam, hogy jönnek a bőrhajúak. Begyöttek a lakásba, a Kriszt keresték. Nagyon féltem, de az egyiket leszúrtam késsel. Aztán kihúztam az udvarra, leöntöttem fűtőolajjal, és meggyújtottam. Valamit csináltam a csontjaival is. Szörnyű vót. Azután elvittek a rendőrök. A Krisztiánnal meg nem tudom mi lett.

En, ha kell, még meg is plactikáztatom a Krisztiánt. De sajnos nem tudom, honnan látszik az, ha valaki zsidó? Vagy hol lehet az fölírva? A tanácson? (27 éves cigány lányanya, az általános iskola két utolsó osztályát a dolgozók iskolájában végezte el. Kórházi segédápolónő, jelenleg GYED-en van. A szomszédoknak mosást, takarítást vállal, így havi összjövedelme eléri néha a 7000 forintot is.)

* * *

Közjáték V

Zsidó: gettőlakó, metszett farkú, héber, jordán, biboldó, bipsi, hóhembóhem, berger, lágerszőkevény, maceszabáló, pólisi, ehtefajú és így tovább szépen, lassan...

(Szerző saját gyűjtése. Szinonimákat lásd még: utca népe, közember (rendőr!), egyszerű munkás, 7-es busz stb. Gyűjtés végzendő: mértékletesen, bizakodva.)

* * *

NA MILYENEK A ZSIDÓK?

A zsidók különleges népség. En jól megvagyok velük. Csak azt a zsidót nem szeretem, amelyik büdös meg koszos. Aki nem mosakszik. De az illet senki nem

szereti. Viszont ha egy zsidó tiszta, akkor az nagyon tiszta. Egészen mások, mint a cigányok. Azokat nem szeretem. A zsidó okos, megvan a magához való esze, könnyen tanul. A zsidók ilyenek. A cigány nem szeret tanulni, igaz, a zsidó meg dolgozni nem szeret. U tálja a munkát, mert erre tanácsák otthon.

Amikor én kislány voltam, a Majakovszkij utcát Király utcának nevezték. Az üzletek mind zsidó tulajdonban voltak, s a kereskedő kijött az utcára, finoman megfogta az embert, behúzott az üzletébe. És olyan előnyösen lehetett ott vásárolni, hogy az valami csuda! Olyan részletfizetési engedmények, kedvezmények voltak, amit más kereskedőnél nem lehetett megtalálni. A keresztény kereskedő szemtelen volt, arrogáns. Ezt a zsidóknál nem lehetett tapasztalni. Nekem jó véleményem van a zsidókról, csak azt nem szeretem, ha valaki koszos meg büdös. Más embereknél se szeretem, ha koszos.

En nem vagyok antiszemita, és nem szoktam zsidózni se. Van szegényeknek éppen elég bajuk, mindig rajtuk verik el a port... En csak azt nem bírom, ha valaki koszos...

(N. Z-né, 60 éves, nyugdíjas portás. Havi jövedelme 4400.- forint. Szoba-konyhás lakásában felnőtt fiával él. Mindketten elvált családi állapotúak.)

* * *

Közjáték VI

És akkor így szólt a kórus: „Cigány vezet zsidókat!”, „JILA BÉRENC”, „Gázkamra”

(Óvatos csipegetések Mihancsik Zsófia: *Hajrá MTK!* című könyvéből. Háttér könyvek, 1988. július)

* * *

A GATYASÁG LEGLÉNYEGE, MINÉMŰSÉGE; ILLETŐLEG A GATYA MINT EGY KULTÚRKÖR SZERVES RÉSZE

Nem mindennapi, fasisztoid beállítódású családból származom. Nagyapám, az utolsó humanisták egyike, mindenki által tisztelt házmester volt a Lipótvárosban, akkor Nádor utcának, ma Münnich Ferenc utcának hívják, ahol laktunk. A negyvenes évek végén, az ötvenes évek elején sok zsidó élt háromemeletes házukban. Mára mind meghaltak, általában utód nélkül. Apám önkéntes katona volt a háborúban, nem hiszem, hogy sok vér tapadna a kezéhez: nagybeszédű, de kevés cselekedetű ember volt. A seregben szakaszvezetőségig vitte, igaz, ez akkor nagy rang is lehetett, ha az ember élni akart vele. Előfordult, hogy nagyapám zsidó embereket bújtatott a lighthofban, ezeket a menekülteket azonban nagyanyám rendre feldobta, és a németek vagy a nyilasok kezére adta. Számszerűen nem tudom megmondani, hány emberről lehet itt szó. Nagyanyám később a Népbíró-ság előtt hamisan tanúskodott egy Hegedűs nevezetű nyilas tárgyalásán, akinek állítólag sok köze volt Szálasihoz. Nagyanyám alibit vallott neki, de a zsidók le-

leplezték, ezért három hónapot ült is; ez idő alatt nagyapám hordta neki a meleg ételt, naponta kétszer. A Markóba, mert ott kellett letöltenie büntetését. Apám fasisztoid ember volt; érzelmeket, indulatokat nemigen lehetett kimutatni előtte. Keményen, mondhatni kegyetlenül nevelt bennünket; nevelésének nem elhanyagolható eleme volt a verés, némaságra ítéltetés, és a zsidók meg a kommunisták rendszeres, már-már dialektikus szidása. A kettőt érezhetően azonosította: általában „zsidóbérenc kommunistákról” vagy „moszkovita zsidókról” beszélt.

Érdekes, még a gatyákat is sajátos gondolkodása alapján ítélte meg; ő háromféle gatyát ismert. Közönséges, polgári alsónadrágot, ezt a terminus technicust a rövid szárú, vászonból, később habselyemből készített alsóneműekre alkalmazta, melyek gombbal és használható sliccel voltak ellátva. Ő maga is ilyet hordott. Parasztgatyának ő a hosszú szárú, alul-fölül madzagos, kötős alsóneműeket nevezte. A harmadik gatyatípus az a zsidógatyá volt. Ez pamutból vagy nejlonból készülhet, testhez álló, feszes, combra feszülő, elől jelképes sliccel. Azt hiszem ez ma az általános férfi viselet. Valamikor ötvenhat után karácsonyi ajándékképpen két ilyen alsónadrágot hozott nekem a „Jézuska”. Sírni kezdtem, mereven elhatároztam magam a két megbélyegzett ruhaneműtől, és hosszú ideig nem voltam hajlandó magamra venni ezeket. Azután is csak hathatós atyai segédlettel. Pedig már nagyocska gyerek voltam.

Említettem már, házukban sok zsidó lakott, kiknek egy része a Nagyapám segítségével menekült meg. Ezeket a többnyire idős hölgyeket apám mind gúnynevekkel illette. A második emeleten laktak például a „Ringwald-görlök”. Három öreg és beteg nő. Mi gyerekek is így hívtuk őket, az utcán, udvaron nem, mert apánk belénk sulykolta: senkinek egy szót se arról amit otthon hallunk. Fecsegéseinket veréssel torolta meg, vasalózsínórral ütött, de előfordult, hogy ököllel is. Büntetéseiben hideg volt, precíz és kegyetlen. Földszinten, a nagy udvar sarkában, egy sötét lyukban lakott a Schwartz néni; apám „a vénasszony”-nak nevezte. Közben rendszeresen járt hozzá kisebb-nagyobb kölcsönökért, amiket a tőle megszokott pedantériával rendre vissza is fizetett. Az „elmebajos Spitzerné” a harmadik emeleten lakott. Emlékeim szerint valóban zavarodott volt, egyszer ki is akart ugrani a gangról. Úgy emlékszem, otthon halt meg, mire fölfedezték, a macskái kikezdték a holttestet. A második emeleten, egy saroklakásban lakott a Königstädler néni, már nem emlékszem neki mi volt a gúnyneve. A csipőficamos Singer Lili a „Nyomorék” nevet kapta apámtól. Akkoriban fiatal nő volt, már csak szép arcára emlékszem. A háború után apám szeretője volt, így róla nem sok szó esett otthon. Aztán ott volt a „poloskás” Frommeré, a „kurva” Böhm Ilus, akinek akkor már középiskolás fia volt. Biermann néni teljesen elszegényedett mosónő volt, ő mosta az egész környék szennyesét, borszínre, felekezetre való tekintet nélkül. Neki sem emlékszem már a gúnynevére. Ezeket a kevés fantáziát sejtető diszítő jelzőket, ragadványneveket apám

nagyon komolyan vette; családnevet soha nem mondott ki ezek nélkül. A „pólisi” Farkasnének például két „púpos” lánya volt.

1967-ben apám második feleségével Kanadában telepedett le, én 1970-ben nősültem meg, egy zsidó (vagy félzsidó) lányt vettem el. Családja scmmilyen vallást nem tartott, talán ezért is nagyon könnyen befogadtak. 71-ben megszületett a fiunk, és bár gyermekkori élményeim, a milió, amelyben éltem, az ideológia meghatározzák személyiséget, néha, s később egyre sűrűbben elgondolkodtam azon, milyen érdekes is az élet: most már az én fiam is zsidó valamennyire, legalábbis igazolhatóan van benne zsidó vér, márpedig ez harminc-negyven évvel ezelőtt igen kínos dolgokat eredményezhetett volna. Különös változáson mentem át, elkézeltem, amint újra összeszedik a zsidókat, elképzelttem a fiamat sárga csillaggal a kabátján, s mindegyre azon goldokodtam, mit tennék ilyen esetben?

Nem tudom. *Szégyllem, de nem tudom.* Én is szoktam zsidózni, hát persze, hogy szoktam. Használatomban ez a szó melléknévvé vált, egyfajta nemtetést fejezek ki vele; keserűségem, becsapottságom fölötti bosszúságom jó levezetője. Villámhárító szerepe van, a televízió nem tetsző hírei, az áremelkedések, inflálódás kommentálására.

Legbelül ambivalens vagyok. Nem tudom, antiszemita vagyok-e, vagy sem, ez egy nehéz kérdés. Igyekszem nem az lenni.

(F.L. 41 éves könyvtári vállalkozó [értsd: arra vállalkozik, hogy olvasói kérését teljesítse], elvált, egy gyermek után tartásdíjat fizet. Havi fixe: bruttó 6.350.-forint. Jelenleg a Múlt és Jövő számára Jó Istóczy él-e még? címmel pillanatképeket rajzol a márol.)

* * *

Közjáték VII

Végre megnyílt az ajka. A mosolya gyönyörű volt. Szőke haját válla mögé vetve felemelte a korsó sört, és karcsún így kiáltott: — Sieg! — Az asztal körül ülők visszafeleltek: — Heil!

És még így, háromszor, lelkesen. Más azon az estén nem történt: ki-ki megitta habzó sörét.

(Szín: Búsuló juhász, időpont: késő éjszaka, moderato: várd ki a végét.)

* * *

SZÍNRE LÉPDEL AZ ÁLZSIDÓ

Spécie! rossz helyen kopogtat, mert magam is zsidó vagyok. Megmutatom a mógendóvimat. Íme! Az van ráírva héber írással: CION! Szép, ugye? Személy szerint én nem azonosulok a mozgalommal, szerintem ez egy sovén szervezet. Szépen csengő magyar nevem ne tévessze meg, ez magyarosított név. Többet erről nem mondhatok, nem is tudok, mert én talált gyerek vagyok. Anyám, Eidenmüller Lászlóné, egy kuka mellett lelt rám 1952-ben, párhónapos koromban.

Minket, zsidókat azonban nem lehet félrevezetni. Tudom, amit tudok. Aztán itt van a nevem is, túlon túl is magyar, nem igaz? Szinte már feltűnően az.

A zsidóságot azonban bent, mélyen érzi magában az ember. Egy zsidót nem lehet megtéveszteni, főként nem az azonosság tudatát. Rendben van, beletörődtem abba, hogy elsőáldozónak kell lennem. Aztán bér málkoznom kellett, mert anyám így kívánta. Furcsa érzés volt, keresztény hitben nevelkedtem, holott mindvégig tudtam, hogy zsidó vagyok. Mi zsidók, nagyon tudunk alkalmazkodni.

Nem tudom, anyám miért döntött így, talán egy újabb progromtól félt, fogalmam sincsen. Én nem félek semmitől. A zsidó mindig bátor és harcos nép volt. Írva vagyok.

Biztos vagyok benne, hogy zsidó vagyok. Semmi okom a félelemre, kezünkben van minden, ami fontos, biztos anyagi háttérrel rendelkezünk. Hitsorsosaimtól csak segítségre számíthatok. A hajam göndör, ilyen pajesza keresztény embernek nincs. Fogja meg, valódi! De valódi ám! Hülye gójok!

Még Krisztus is zsidó volt, arameus volt az anyanyelve! Tudja mi az az arameus? Ősi nép, ősi kultúra, a mai zsidóság bázisháttere.

Elvégeztem a marxistát is, mert egy zsidónak mindig tanulni kell. Ez a fő kincse itt, főt a fejben. Nem így látja? Néha járok csak templomba, akkor is katolikus templomokat keresek fel. Ez jelenleg konspirációs okokból szükséges. Tudok zsidó szavakat is, bár mint említettem, keresztény nevelésben részesültem. Ilyen zsidó szó például a tréfli. Ez azt jelenti: nem igazságos, a hit előírásainak nem felel meg. Talmud, az a biblia. Pészáh, ez a mi legnagyobb ünnepünk, több napig tart, ilyenkor csak pászkát eszünk, Sábész az a szombat, s szombaton jó zsidó pénzt nem érint. Ilyenkor kis sapkákat veszünk, ez a sábeszdekli, s abban imádkozunk: ábelesz, kóbelesz. Kiddus, az a halotti tor. Sokat mesélhetnék magának; nálunk borzasztó szigorúak a vallási előírások.

Bár otthon a zsidó ünnepeket nem üljük meg, anyámon látom, magában ünnepel, ezért ezt csinálom én is. A zsidó ember számára az élet egy nagy felelősség, így nekem is az. Sajnos ez van. Még szerencse, hogy a zsidó türelmes, alkalmazkodó nép. Isten velünk van!

(B.I. 29 éves, díszítő a televíziónál. Édesanyjával él. A labilis idegzetű, narkomán férfi feltűnő oldalszakállt, óriási Dávid-csillagot visel. Kezében az Új Élet című hetilap régi számait hurcolja. Beszélgetésünk után nem sokkal öngyilkosságot követett el.)

* * *

Közjáték VIII

A JÓ BOR

Legyen hitében római katolikus — erős

Legyen református — tiszta

Legyen zsidó — keresztetetlen

Legyen luteránus — se hideg, se meleg

(Hazánk népének legjellemzőbb tulajdonságai, anno 1988. felirat egy katolikus vendéglős borozójában.)

* * *

PÉLDÁUL Ő SE ANTISZEMITA

Én biztos, hogy nem ülnék le zsidóval egy asztalhoz. Nem mondom, hogy itt a kocsmában nem innék meg vele egy pohár bort, de az biztos, hogy soha nem haverkodnék vele. Engem kicsinálhák a zsidók. Az egész szövetkezet vezetése zsidókból állt, én voltam köztük az egyetlen sváb. Befuccsoltunk, égett az egész cég, nem tudtunk a dolgozóknak fizetni. A sok zsidó mind ellenem vallott, nyakamba varrták a bukást. Pedig én voltam az egyetlen, aki ezt megjósolta. De zsidóval nem lehet beszélni, főként nem egy svábnak; szálka vagy a szemükben. Azelőtt is rossz véleményem voltam a zsidókról, de amikor ehhez a céghez kerültem, bizalmat szavaztam nekik. Azt mondtam, közvetlen tapasztalataim nincsenek, majd meglátjuk, mi lesz. Engem felfüggesztettre ítélték, a szövetkezettől kirúgtak, ők meg most röhögnek a markukba.

Nincs ebben semmi fajgyűlölet, ezek tények. Bizonyítékaim vannak. Amikor én a céghez kerültem, rögtön tudtam, mérnöki státusomból soha, semerre nem fogok előlépni, hiszen körülöttem csupa zsidó fejes van, ezek úgyis egymással udvariaskodnak majd, egymást fogják kinevezgetni. Mellettük egy sváb nem érvényesülhet. Főként nem velük együtt. Én rögtön odakerülésem után feljegyzéseket kezdtem készíteni róluk, hogy adott esetben meg tudjam védeni magam. Minden utasítást, még a látszólag legpitibbet is írásban kértem tőlük. Ezek a feljegyzéseim, minden papírom még megvan. Persze, a bíróságot ez nem érdekelte; *libás volt a bírónő is.*

Fajgyűlölet, antiszemitizmus nincs Magyarországon. Régebben lehet, hogy volt, mára azonban megszűnt. Nagyot lépett előre a világ. Feleségem kicsit antiszemita volt, ezért is váltam el tőle. Mellette egyszerűen képtelenség volt tévét nézni. Állandóan kérdezett. „Te, ez zsidó?” „És az zsidó?”. Állandóan a zsidókkal volt elfoglalva. „De az ott biztosan zsidó?” Amíg ment a műsor állandóan kérdezett. „És az ott?” „Hát az?”, „Amaz aztán egész biztos, hogy zsidó!”. A végén ráhagytam, hogy mindenki zsidó.

Magyarországon hatalom elleni gyűlölet van. A hatalom elleni gyűlölet mindig élt a magyarokban. És mit tehet szegény pógár, ha a hatalom csúcsain csupa zsidót talál? A cigányt a zsidó mozgatja. Ezért csinálják élesben a cigánypolitikát. Mint sakkfigurát tolja maga előtt. A cigányra kivétel minden, ami a zsidót érdekli. Aztán a zsidó ennek megfelelően mindig a legjobbat lépi. Soha nem szoktam zsidózni.

(É.GY. 45 éves vegyész, albertletben, egyedül él. Három állása van, anyagi körülményei átlagosak.)

* * *

Közjáték IX

Arcán sánta hullámokban vonulgattak az érzelmek, le, fel: — A Közgázon alakulóban egy szervezet. A zsidók Izraelbe transzportálásának gondolata foglalkoztatja őket nagyon. — A másik elgondolkodott: — Hát a fasírt? Azt ott hagyod? — kérde végül borúsán.

És így lett, a sötétlő húspogácsa a tányéron maradt.

(Menzai beszélgetés, 1988. Kommentár nélkül.)

* * *

SÁRGA CSILLAG VÖLGYE — SIRALOM

Tudja, hány zsidó él ma Magyarországon? Legalább négy milliárd! Persze, erről nem mindenki tud, a zsidók saját kezüleg torzítják el az adatokat. És akkor még nem beszéltem a cigányokról. Húsz év múlva itt egy zsidó-cigány állam lesz. A gazdasági helyzetünk megoldása is ettől függ. Nem reformokra, termékszerkezet-váltásra, glasznosztira van szükség, nem ettől fogunk kimászni a gödörből! Zsidótlanítani kell. Ez az első. Azután már könnyen elbánunk a cigányokkal. Tudja, pillanatnyilag mennyi pénzbe kerülnek ezek nekünk?! Ezek akkora anyagi terhet jelentenek, ami elviselhetetlen. Ha megszabadulunk tőlük, talán akkor valami... Valami akkor bizonyára történhet. De addig semmi. Sokan mondják, hogy a Grósz, a Straub, a Stádinger nem zsidók. Persze hogy nem, csak az apjuk meg az anyjuk volt az. Nem látta a tévében, a Grósz nagynénjét, aki szegény Amerikában nyomorog? K-H-O-N Elisabeth a neve. Most szóljon valamit!

Hát kérem, nekem van politikai programom. Először is vissza kell venni a hatalmat, és a hatalmat a keresztények kezébe tenni. *Ez egy magyar állam.** És elsősorban katolikus. Árpád apánk se volt zsidó.

(A politikai program további részletezésétől a szerző momentán eltekint, bár a frappáns ötletektől duzzadó interjúalany alternatív lehetőségeket is kilátásba helyezett, ezzel mintegy rugalmasságát bizonyítandó.)

A Radics Katalin, a Berecz, a Huszár István, a SZOT új főtáskára cigányok. Csak rájuk kell nézni. A Bányász Rezső is zsidó... Nézzen kicsit körül, kérem! Zsidó és cigány összetart. A Kádárt azért golyózták ki, mert melósgyerek, se cigány, sem nem zsidó. Az összetartás egyébként érthető, szükségük van rá, ettől függ a zsidó faj fennmaradása. Aztán, ha mi magyarok már nem leszünk, akkor a zsidók ugyis

Valóban. (A szerző megjegyzése)

kicsinálják a cigányokat. Vagy fordítva... Így is majd beölik egymást egy pohár vízbe...

Ez nem antiszemitizmus! De ha ez az antiszemitizmus, akkor vállalom! Zsidózni soha nem szoktam.

(I.M. 55 éves tudományos kutató, keresete alacsony, saját lakásában él. Nős, két gyermek apja. Jelenleg egy zsidó ember által alapított ösztöndíj élvezője.)

* * *

Közjáték X

„Nem ágrólszakadt, jött-ment itt a zsidó, de ősi talajban fogant itt a gyökere, s joga van ahhoz a rög-höz, melyhez ezredéves emlékei fűződnek”

Dr. Venetianer Lajos, 1922.

EPILÓGUS

Eszébe ne jusson ezt az írást megcsinálni! Ne legyen makacs, hallgasson rám. Maradjon meg maga szépen a deviánsoknál. Ha megírja, magát ki fogják csinálni! Ez a társadalom nem fejlődött még odáig, hogy az ilyen dolgokról őszintén lehessen beszélni. Amíg olyan történészek vannak, mint (...), akik meghamisítják Magyarország történelmét, semmit sem lehet tenni. Csak hálával gondolhatok (...)-ra aki az ilyenekkel felveszi a harcot, holott ő maga nem is hivatásos történész.

Ne írjon maga, Lacikám a zsidókról, ráadásul maga nem is ehhez az etnikumhoz tartozik, meglátja, ki fogják készíteni. Olyan emberek élnek még, s vannak hatalmon, akik miatt ez tabu téma, a dolgok java része nem tárgyalható érdemileg! A vezetésben olyan szövevények, kapcsolatok, átfonódások vannak, amelyek az őszinte beszédet lehetetlenné teszik. És nem is minden zsidó vágyik erre.

Elég volt a félhivatalos pardonokból! Ennek az országnak nem érdeke az őszinte, nyílt beszéd! Sohasem volt az, mára végképp nincs rá szükség. Ne írjon erről, nagyon kérem, nagyon sok kellemetlensége lesz!

(N.N. zsidó író — magánbeszélgetés a szerzővel, 1988.)

Köszönetnyilvánítás.

Ezúton szeretnék köszönetet mondani azoknak a magyar állampolgároknak, akik készülők munkámhoz akadémikusokkal, ellenállásukkal, rossz ízű megjegyzéseikkel hozzájárultak, s ezzel elősegítették dolgozatom gyorsabb, pontosabb létrejöttét.

Frick László.